Nr. 4.

Warszawa

$\frac{14}{26}$ stycznia 1867 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy alei Jerozolimskiéj Nr. 1574b.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Początek roku bieżącego, pod względem finansowym, zdaje się lepiéj wróżyć niż początek zeszłego. Polepszenie szczególniéj objawia się w Anglji, gdzie skandale przeszłoroczne zaczynają się zacierać; banki spółkowe odzyskują należne im zaufanie, wykazując pomyślne, a niektóre nawet świetne rezultaty. Tak np. znakomity *London and Westminster Bank* daje w styczniowéj diwidendzie 16%, co razem z lipcową 14% stanowi całość za rok 1866-ty 30%. Obok skupu na 3½%, stopa pożyczek na giełdzie londyńskiéj (*Stock Exchange*) schodzi do 2%. Konsole dochodziły do 90¾, potém straciły około ½%, trudno jednak przewidywać dalsze obniżenie.

Giełdę paryską cechuje szczególna drażliwość: ruchy jéj są gwałtowne i zmienne; widać niecierpliwość nietylko spekulacji ale i kapitalistów, widać siłę życia powstrzymywaną przeważnemi względami. Opinja publiczna błąka się bez gwiazdy przewodniéj, podsłuchuje, wypatruje, chwyta lada wieść telegraficzną, ocenia doniosłość zmian ministerjalnych, ażeby dostrzedz jakiegoś kierunku, planu, systemu;—ale napróżno. Dumne, a tak potężne w naszéj epoce, finanse darmo usiłują wyzwolić się z pod uciążliwego wpływu polityki. Wystąpienie Fuld'a z ministerstwa francuskiego jest, jak się zdaje, wynikiem trudności pogodzenia tych względów. Zresztą czy wystąpienie to dla samych finansów Francji na niekorzyść wypadnie, to przynajmniéj wątpliwe, — bo jeśli p. Fuld był gorliwym urzędnikiem skarbowym, i jako taki dał nawet dowody pewnéj wytrwałości, to jednak nie był na wysokości ministra finansów. Dość przytoczyć na dowód, że nie czuł potrzeby zmiany niedorzecznego systemu podatkowego. Ważna zasługa przeprowadzania polityki wolno-handlowéj nie jemu, ale samemu Napoleonowi się należy.

Oryginalna pożyczka hiszpańska (86½/m. fr.) na bilety hipoteczne *pagares* zwane (rodzaj listów zastawnych połączonych z rygorem wexlowym, w szacunku dóbr instytutowych przez nabywców na rzecz rządu wystawianych), podpisaną została w Paryżu 12 — 14 stycznia. Obligacje 500-frankowe, wystawione po kursie 450, mają przynosić rocznie 40 fr., a umorzone będą przez losowanie w ciągu lat 20.

Włoski minister skarbu miał 12 stycznia wyłożyć w Izbie plan swój finansowy. O ile wiadomo, podstawą planu są dobra duchowieństwa, wartości 1.500 miljonów. Kurs przymusowy ma być uchylony po zapłaceniu bankowi długu skarbowego 268/m.

Renta włoska $54,^{50}$ po odcięciu kuponu, — co znaczy z półrocznym kuponem 57; nie jestto więc obniżenie. Ale na papier 5%-wy kurs ten zbyt niski (daje 9¼ %); spodziewać się należy znacznego podwyższenia, jeżeli tylko plan p. Scialoja okaże się praktycznym.

Na targu pieniężnym warszawskim zanotujemy raptowne spadnięcie pożyczki premjowéj 1-éj serji z 112 na 107⅓, a podniesienie się 2-éj serji do 106¼, tak że przedział jest tylko prawie 1%, — i znaczną poprawę kursu listów likwidacyjnych z 58⅔ na 60. Wreszcie zmiany małe i obroty nieznaczne. Wexle zagraniczne jeszcze się trochę obniżyły:

na Berlin ...	2 m.	$117,^{1}$;	doraźnie	$117,^{9}$
„ Paryż	„	$117,^{8}$;	„	$118,^{4}$
„ Londyn ..	3 m.	$117,^{5}$;	„	$118,^{5}$

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 18—24 stycznia.

	Stopa %	RÓWNIA (*pari*)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Piątek 18 stycz. święto	Sobota 19	Poniedz. 21	Wtorek 22	Środa 23	Czwar. 24	Stosunek do równi na 100
			R	u	b	l	e		
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500).	4	100	.	73,17	73	73	73	72,75	$72\frac{3}{4}$
Bilety Skarbu Kr. Pol.	$4\frac{3}{25}$	100	.	.	.	.	.	.	.
Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup..	4	75	.	102	.	.	.	.	136
Cert. ban. na obl. cz. *A* (z.300) z kup.	5	45	.	51	.	.	.	.	$113\frac{1}{3}$
„ „ „ *B* (z. 200)	0	30	.	27	.	.	.	.	90
	5	30	.	34	.	.	.	.	$113\frac{1}{3}$
Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	.	50	.	.	.	.	50
Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	.	59,17	59,25	59,25	59,50	60	60
kupon	.	.	.	.	.	.	.	0,60	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)............	5	100	.	.	.	.	.	*73,67	*$73\frac{2}{3}$
6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	.	107,25	106,83	107	107,25	107,33	$107\frac{1}{3}$
„ „ z 1866 r......	5	.	.	106	106	106	106,25	106,25	$106\frac{1}{4}$
Metaliki (300) lutowe	4	100	.	.	.	.	.	.	.
Metaliki (300) sierpniowe	4	100	.	.	.	.	*100	.	*100
Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)..	5	100	.	.	.	.	.	*78	*78
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000).	4	100	.	80,75	80,67	80,67	80,67	80,67	$80\frac{2}{3}$
„ „ „ ser. 2	4	100	.	75	75	75	.	.	75
kupon............	.	.	.	.	.	.	.	$0{,}35\frac{5}{9}$	.
Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	66,75	.	.	.	.	$111\frac{1}{4}$
„ „ W-B. (100. 150) ...	4	100	.	54,75	55	55	54,75	.	$54\frac{3}{4}$
„ „ Teresp. (100).....	5	100	.	.	.	.	.	*88,67	*$88\frac{2}{3}$
„ „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	.	.	.	.	.	.	.
Obligi „ „ „	$4\frac{1}{2}$	100	.	.	.	.	.	.	.
2. Wexle.									
Berlin........(Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	.	108,90	108,90	109,05	109,05	108,75	$117\frac{1}{9}$
Gdańsk....... (100) „	.	92,857	.	108,60	.	.	.	108,45	$116\frac{4}{5}$
Hamburg .....(M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	.	*166,20	.	*118
Londyn....... (Ł. 1) 3 „	.	6,304	.	7,40	7,40	7,41	$7{,}41\frac{1}{2}$	7,41	$117\frac{1}{2}$
Paryż ....(Fran. 300) 2 „	.	75,214	.	88,35	.	88,65	88,65	.	$117\frac{6}{7}$
Wiedeń....... (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	.	.	.	*83,40	*$89\frac{5}{6}$
Petersburg....(Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	98,67	99	.	.	99
3. Monety.									
Półimperjał..................	.	5,15	.	6,15	.	.	.	.	$119\frac{2}{5}$
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski.............	.	3	.	3,50	.	.	.	.	$116\frac{2}{3}$
Rubel srebrny................	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski..................	.	0,92.857	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Peter.	Londyn	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Hamburg.
bankowa:	$6^0{}_0$	$7\frac{1}{2}$ (10)	$3\frac{1}{2}$	3	4	4	3	—
giełdowa:	—	9 (12)	$3\frac{1}{4}$ ($3\frac{1}{2}$)	3	4	$3\frac{1}{2}$	3	$3\frac{1}{2}$ (4)

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 1 stycznia	w ciągu 3 tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 22 stycznia
	r u	b l	i
1. Skup: Portfel, wexli kraj. w Warsz.	1.766.108, 90½	+ 361.559, 39 — 390.470, 68	1.737.197, 61½
1. Skup: Portfel, wexli kraj. w Łodzi.	125.063, 63	+ 31.597, 31 20.239. 02	136.421, 92
1. Skup: Portfel „ zagranicznych	278.212, 35½	+ 158.824, 16½ — 86.682, 82	350.353, 70
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	1.184.510 —	+ 15.355, 18 — 126.818, 50½	1.073.046, 67½
3 „ na zast. towarów (a) wełny .	244.035 —	+ 18.826, 27½ — 20.306, 27½	242.555 —
3 „ na zast. towarów (b) in. tow.	90.874, 62	+ 705, 40½ — 1.865, 48½	89.714, 54
Łącznie (3)	334.909, 62	— 2.640, 08	332.269, 54
4. „ „ kosztowności..	606.262, 41½	+ 18.027, 02 — 17.295, 02	606.994, 41½
5. Otwarte kredyta	5.101.555, 19	+ 506.077, 73 — 662.103, 02½	4.945.529, 89½
6. Kasa: Monety srebrne	2.724.147, 52¾	+ 8.052, 09	2.732.199, 61¾
6. Kasa: „ złote	30.515, 10	— 24.248,50	6.266, 60
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	350.300 —	+ 47.950, —	398.250 —
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa	208.348 —	+ 798.442, —	1.006.790 —
Łącznie (6)	3.313.310, 62¾	+ 830.195, 59	4.143.506, 21¾

7. Zaliczenia na machiny rolnicze. Pozostawało z d. 1 grudnia r. z. ... r. 316.066, 12¼

w ciągu miesiąca	przybyło	3.430, 22	
	ubyło	6.346, 60	
		zatém ubyło	—2.619, 38
z d. 1 stycznia r. b. pozostało zaliczeń		„	313.916, 74¼

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 10/11 stycznia 1867 r.

STAN CZYNNY	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n k ó w	
Fundusz metaliczny	657 290318	485.971300
Portfel	693.752086	543.774450
Zaliczenia na złoto i rozm.	51.048021	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	85.971550	327.776700
Dług skarbu i inne wart..	147.362992	375.000000
	1.645.424967	1.732 522450

STAN BIERNY	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n k ó w	
Bilety w obiegu	1.032.692475	582.845250
Przekazy z term. kilkod..	14.102155	12.051975
Rachunki bieżące prywatne	256.308828	576.239800
Rachunki bieżące skarbowe	100 949346	111.111700
Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000
Zysk do kapit. doliczony .	7.044776	
Inne bierniki	51.827387	86.448725
	1.645.424967	1.732.522450

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— Skarbowość i handel zewnętrzny Serbji (ustęp z art. „*Journal des Economistes*)."

Z powodu interesu jaki budzi w ostatnich czasach Serbja, podajemy niektóre wiadomości dotyczące zarządu skarbowego i zewnętrznego ruchu handlowego tego państewka, małego i ubogiego, ale zmierzającego szybko na drodze postępu, ku dobréj administracji i rozwojowi bogactwa, dwom rzeczom ściśle z sobą związanym.

Budżet na r. 1865/6 wykazuje:

	piastrów (*)	*franków*
Roschodu....	27.687619	11.628800
Dochodu	27.820000	11.684400
Przewyżka dochodu	132381	55600

(*) Piastr konwencijny .... = fr. 0,42²/₁₉ →

„ zwyczajny (turecki) = „ 0,21¹/₁₉

Roschód dzieli się na 3 główne działy: wydatki z ustroju zasadniczego państwa wynikające, wydatki na zarząd ogólny i na specjalne jego gałęzie:

a) *Roschód ustrojowy stały:*

Lista cywilna księcia	504000 fr.	
Haracz Wysokiéj Porcie	494027	
Zapomoga Patriarsze Carogrodzkiemu	2117	
Uposażenie Skupczyny (zgrom. narodowego).....	12600	
„ Senatu	202847	
		1.215591

b) *Roschód na Zarząd ogólny:*

Pensje emerytalne..........	392076	
Izba kontroli...............	116126	
Wydatki nieprzewidziane....	100800	
„ nadzwyczajne......	378000	
		987004

c) *Roschód na pojedyncze wydziały zarządu:*

Ministerjum sprawiedliwości .	1.232434	
„ wychowania publ. .	1.064632	
„ spraw zagranicz....	395111	
„ „ wewnętrz....	2.332474	
„ skarbu	711134	
„ wojny............	3.138095	
„ robót publicznych .	552325	
		9.426205
	Razem j. w.	11.628800

Serbja nie ma wcale długu, ani zewnętrznego, ani wewnętrznego.

Przychód:

Dochody z gospodarstwa prywatnego skarbu (dobra narodowe i lasy, przedsiębierstwa jego, jak poczta, telegrafy)	615300	
Podatek bezpośredni zwany *poreza*	6.799800	
Podatki pośrednie	420000	
Cła graniczne	1.680000	
Różne i nadzwyczajne dochody	1.409100	
Opłaty administracijne i sądowe..................	760200	
	Razem jak wyżéj	11.684400

Porezę zaprowadził w r. 1835 książę Miłosz, w stosunku 60 piastrów z głowy człowieka żonatego lub ojca rodziny. Uchwała skupczyny z r. 1861 wyrzekła zniesienie porezy i zastąpienie jéj rodzajem podatku *dochodowego*. Ulegać mu mieli wszyscy mieszkańcy Serbji: właściciele ziemscy, rentierzy, kupcy, przemysłowcy, rzemieślnicy, służba domowa, urzędnicy, duchowni, kobiety zamężne i bezżenne i ktokolwiek posiada jaki dochód albo pobiera płacę ze skarbu publicznego (z wyjątkiem małoletnich, cyganów, żołnierzy i podoficerów zostających pod chorągwiami)

Utworzono podług domniemanego dochodu sześć kategorij, opodatkowanych w postępie 2, 4, 6, 9, 14 i 20, tak że te stopnie odpowiadały % dochodu podatkowalnego. Uchwała ta jednak, z powodu trudności jakie w wykonaniu napotkała, nie weszła w życie. Rząd serbski zawiesiwszy ją, zastąpił tymczasowém prawem z d. 22 października 1864 r., które podwyższa „poborne" (Steuersatz) porezy z 60 na 72 piastry, a to w takim stosunku, że połowę należności jednostkowéj do pobrania, czyli pobornego, stanowić ma podatek pogłówny, drugą połowę gruntowy. Pogłówne zachowuje jedną i tęż samą wielkość dla wszystkich podatników, gruntowy podatek połowiczny zmienia się z wielkością mienia ziemiańskiego (proporcjonalnie). Wszelako nie może podatek gruntowy przekroczyć maximum 180 piastrów we wsiach, 360 w miastach pomniejszych, 720 piastrów w Białogrodzie (Belgrad). Roskładem podatku gruntowego zajmuje się tak zwany „odbor" t. j. wydział z 8 do 12 członków, mianowanych w tym celu przez szersze zgromadzenie gminne czyli „sbor," złożone ze wszystkich pełnoletnich podatników w gminie zamieszkałych. „Odbor" bierze za podstawę roskładu wartość posiadłości ziemskiéj, tak że jeden płaci więcéj, drugi mniéj z ogólnéj kwoty utworzonéj z należności przypadających od mieszkańców gminy. Porezę płaciło w r. 1865, 220000 osób. Z tych 21566 po miastach, a 198434 po wsiach.

Cło stanowi 3% od wartości (*ad valorem*) z towarów wprowadzonych do kraju i wyprowadzonych z kraju. Wartość orzekają taryfy rewidowane co 10—12 lat.

Wartość wywozu i przywozu wynosiła:

	przywóz	wywóz	razem
1862	13.331198 fr.	17.686304	31.017502 fr.
1863	16.566457 „	21.240872	37.807329 „

Dołączając do tego wartość *przewozu* (transitu) 3.829 37 fr. w 1862 i 2.839289 w 1863, otrzymujemy w ogóle

dla handlu zagranicznego

1862	34.847039 fr.
1863	40.646618 „
co daje w porównaniu z poprzednim rokiem przewyżkę	5.799579 „

Z 40 miljonów przypada w przybliżeniu:

28 miljonów na Austrję.
8 „ „ Turcję.
4 „ „ Wołoszczyznę.

W wywozie figuruje głównie bydło, zwłaszcza wieprze, którémi Serbja prowadzi znaczny handel. W latach od 1844—57 wywieziono ich 3.643291 sztuk, wartości 43.719492 fr. t. j. 260235 sztuk na 3.122820 fr. rocznie W r. 1863 wywieziono 366909 wieprzy, wartości 12 301974 fr., widocznie zatém znacznie podniosły się ceny na ten główny artykuł wywozu krajowego.

Zresztą Serbja uboga, zaopatruje się prawie we wszystko z zewnątrz, zwłaszcza w wyroby fabryczne. Sól sprowadza z żup wołoskich, rocznie spotrzebowując 25.000000 kilogr.

W drukarni Gazety Polskiéj. Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.